Φυτοφάρμακα στο πιάτο μας (Τάνια Γεωργιοπούλου)

Categories : ΥΓΕΙΑ - ΔΙΑΤΡΟΦΗ

Date : 11 Μαρτίου, 2006

Ελάχιστοι δειγματοληπτικοί έλεγχοι «κατόπιν εορτής», «επιτρεπόμενα όρια» που σηκώνουν πολλή συζήτηση, προϊόντα που μας επιστρέφονται από την Ε.Ε. Ολα αυτά αντιμετωπίζονται μοιρολατρικά, σαν «αναγκαίο» κακό, λες και η ανεξέλεγκτη χρήση φυτοφαρμάκων είναι μονόδρομος.

Μια συμπαθέστατη γιαγιά πέρυσι την άνοιξη στη λαϊκή εξομολογείτο στον διπλανό της πωλητή ότι ήλπιζε να πουλήσει όλα τα αμπελόφυλλα που είχε φέρει γιατί, όπως έλεγε, «ήταν ραντισμένα» και δεν μπορούσε να τα δώσει στην κατσίκα!

Είναι γνωστή η τακτική πολλών αγροτών να διατηρούν ένα παρτέρι ξεχωριστό με λαχανικά για την οικογένεια, στο οποίο δεν χρησιμοποιούν πολλά φυτοφάρμακα.

Περισσότερες από ένα εκατομμύριο δηλητηριάσεις από φυτοφάρμακα καταγράφονται κάθε χρόνο στην Ευρωπαϊκή Ενωση. Μελέτες δείχνουν αύξηση κατά 40% των περιστατικών καρκίνων στις περιοχές όπου γίνεται ευρεία χρήση φυτοφαρμάκων. Σε ποτάμια όπου καταλήγουν τοξικές ουσίες από καλλιέργειες, συχνά παρατηρείται αλλαγή φύλου στα ψάρια, καθώς τα φυτοφάρμακα λειτουργούν ως ενδοκρινικοί διαταράκτες.

Και βέβαια, αδιάψευστος μάρτυρας της αλόγιστης χρήσης των τοξικών αυτών ουσιών είναι τα φορτία φρούτων και λαχανικών που επιστρέφονται από χώρες της Ευρωπαϊκής Ενωσης στην Ελλάδα, καθώς περιείχαν αρκετά μεγάλη δόση φυτοφαρμάκων. Πρόπερσι ήταν τα αγγούρια, πέρυσι τα σταφύλια που στείλαμε στη Γερμανία όπως ανέδειξε το πρόσφατο δημοσίευμα των ΝΕΩΝ, συχνά, σύμφωνα με ασφαλείς πηγές, η σταφίδα και ίσως αρκετά ακόμα που δεν είδαν ποτέ το φως της δημοσιότητας.

Τρώμε, λοιπόν, φυτοφάρμακα ή μάλλον συνεχίζουμε να τρώμε. Μετά τόσα χρόνια που γίνεται λόγος για την επίδραση των δηλητηρίων στην υγεία μας, μοιάζει σαν να μην έχει αλλάξει τίποτα ή, έστω, να έχουν γίνει ελάχιστα. Το 2005, το υπουργείο Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμωνπραγματοποίησε περίπου 2.000 δειγματοληπτικούς ελέγχους για υπολείμματα φυτοφαρμάκων απ' όλα τα προϊόντα, ελληνικά, εισαγόμενα από τρίτες χώρες αλλά και από χώρες της Ευρωπαϊκής Ενωσης, γιατί τόσα δείγματα προλαβαίνουν να εξετάσουν τα οκτώ εργαστήρια που υπάρχουν στην Ελλάδα. Μάλιστα τα δείγματα ελήφθησαν από την αγορά, γεγονός που σημαίνει ότι ουσιαστικά ελέγχεται... το ήθος του παραγωγού, καθώς τα προϊόντα έχουν ήδη καταναλωθεί, όταν βγαίνουν τα αποτελέσματα των ελέγχων. Κανένας ασφαλώς δεν ελέγχει τι γίνεται στο χωράφι, κάτι που, για παράδειγμα, γίνεται στις βιολογικές καλλιέργειες. Ξένοι εργάτες, οι οποίοι βεβαίως δεν ξέρουν ούτε να διαβάσουν τις οδηγίες χρήσης των φυτοφαρμάκων, ψεκάζουν ανεξέλεγκτα.

Κάποιοι αγρότες, μάλιστα, σε μια επίδειξη μπλακ χιούμορ αυτοσαρκάζονται λέγοντας ότι δεν χρειάζεται να παίρνουν προστατευτικά μέτρα, ενώ ψεκάζουν γιατί «έχουν αποκτήσει ανοσία στα φυτοφάρμακα». Προμηθεύονται οτιδήποτε θέλουν σε όποια ποσότητα, καθώς οι γεωπόνοι που τους συμβουλεύουν συνήθως είναι κι εκείνοι που πουλάνε τις δραστικές ουσίες.

Πάνε πάνω από είκοσι χρόνια που συζητείται το θέμα της «συνταγογράφησης» για τα φυτοφάρμακα, αλλά, και πάλι, τίποτα δεν έχει γίνει. Εάν ίσχυε η «συνταγογράφηση», για να προμηθευτεί ένας αγρότης κάποιο φάρμακο για τις καλλιέργειές του θα πρέπει να του το υποδείξει ένας «γιατρός», να του δώσει μια συνταγή με βάση την οποία, μάλιστα, ο συγκεκριμένος γεωπόνος θα φέρει την ευθύνη χρήσης ή κατάχρησης του προϊόντος. Ομως, οι γεωπόνοι ιδιοκτήτες καταστημάτων αντέδρασαν: Ποιοι θα έχουν τα συνταγολόγια και ποιος θα τους ελέγχει; Μάλιστα, το σχέδιο στην τελευταία του εκδοχή προέβλεπε να δοθούν τα συνταγολόγια στους ιδιοκτήτες καταστημάτων, οπότε... ούτε γάτα ούτε ζημιά!

Μέσα σε όλα αυτά, φυσικά, ούτε λόγος για μια άλλη αντίληψη για τη γεωργία, που θα μπορούσε να σώσει εμάς και το περιβάλλον από τόνους χημικών και να οδηγήσει τους αγρότες σε λιγότερα έξοδα και καλύτερα προϊόντα, σε μια λιγότερο εντατική γεωργία, αν όχι βιολογική, που παραμένει κύριος στόχος... στις εξαγγελίες.

Πώς «μαγειρεύονται» τα επιτρεπτά όρια

Συχνά, κατά την ανακοίνωση αποτελεσμάτων ελέγχων για υπολείμματα φυτοφαρμάκων ακούμε ότι «ελάχιστα δείγματα βρέθηκαν να υπερβαίνουν τα όρια επικινδυνότητας». Ωστόσο, όταν αναφερόμαστε σε φυτοφάρμακα, σαφώς γνωρίζουμε ότι πρόκειται για τοξικές ουσίες εφόσον έχουν στόχο να εξοντώσουν κάποιους οργανισμούς. Κανονικά, λοιπόν, δεν θα πρέπει να φτάνουν στο πιάτο μας σε μικρή ή και σε ελάχιστη ποσότητα.

Τα προϊόντα που τρώμε πρέπει κατά βάση να είναι «καθαρά» από κάθε τοξική χημική ουσία. Τα όρια, όπως και αν καθορίζονται, δείχνουν την ανεκτή παρέκκλιση και όχι αυτό που θα πρέπει να δεχόμαστε ως φυσικό...

Τα όρια όμως αυτά καθορίζονται από την Ευρωπαϊκή Ενωση και τους διεθνείς οργανισμούς, προκειμένου να γνωρίζουμε πότε υπάρχει οξεία τοξικότητα. Τη χρόνια τοξικότητα, όμως, μόνο κατ' εκτίμηση μπορούμε να υπολογίσουμε γιατί εξαρτάται από πολλούς παράγοντες. Για παράδειγμα, τα ανεκτά όρια υπολειμμάτων φυτοφαρμάκου που έχουν καθοριστεί για φυτοφάρμακο που χρησιμοποιείται στις ντομάτες αφορούν τις αντοχές ενός οργανισμού ο οποίος τρώει καθημερινά ντομάτες ή ενός άλλου που σπάνια περιλαμβάνει το συγκεκριμένο λαχανικό στο διατροφή του.

Τι γίνεται, όμως, αν κάποιος, εκτός από ντομάτες, έχει την «κακή» συνήθεια να τρώει και άλλα λαχανικά, οπότε λαμβάνει καθημερινά κοκτέιλ φυτοφαρμάκων; Πώς μπορεί να μετρηθεί το αποτέλεσμα του συνδυασμού τοξικών ουσιών;

Ακόμα χειρότερα: τα όρια είναι τα ίδια ανεξάρτητα από τους ρύπους που έχει η περιοχή όπου ζει κανείς.

Και κάτι ακόμα. Αν αυτά τα όρια υπολειμμάτων είναι αυστηρά καθορισμένα με βάση

επιστημονικά στοιχεία και εξασφαλίζουν ότι δεν θα υπάρχει επίδραση στην υγεία μας, τότε, γιατί αλλάζουν κάθε τόσο, γιατί ανεβαίνουν ή πέφτουν με υπουργικές αποφάσεις και γιατί τοξικές ουσίες έπειτα από χρήση χρόνων φτάνουν να καταργηθούν;

Η πρώτη απάντηση είναι ότι αλλάζουν γιατί συχνά δεν γνωρίζουμε όλες τις επιδράσεις οι οποίες καταγράφονται μόνο έπειτα από χρόνια, οπότε και μεταβάλλονται τα όρια. Η δεύτερη είναι ότι, όπως όλες οι αποφάσεις που πρέπει να συνταιριάξουν τη δημόσια υγεία και τα τεράστια οικονομικά συμφέροντα, χωράνε πολλή συζήτηση...

(Πηγή: Ένθετο Περιοδικό 'ΟΙΚΟ' της 'Καθημερινής' 12/3/2006)